

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗВО В СУЧАСНИХ УМОВАХ

ДУБОВИК С.Г.

доцент кафедри менеджменту,

СІНАЙСЬКА О.А.

слухач магістратури , спеціальність 073»менеджмент організацій»,

Сумський національний аграрний університет,

м. Суми,, Україна

В сучасних умовах ведучими орієнтирами управління розвитком освіти, закладів освіти, системи управління освітнім процесом є підвищення результативності та ефективності закладів вищої освіти.

Проблеми управління ЗВО, формування їх конкурентного середовища на ринку освітніх послуг, пошук механізмів адаптації до нього ЗВО, регулювання розвитку освіти викликають значний інтерес як у науковців, так і у практиків. Серед зарубіжних і вітчизняних науковців слід відмітити внесок у формування нових поглядів на управління освітньою діяльністю Г.Беккера, Г.Денісона, Я.Мінсера, Т.П.Євсєєнка.С.Л.Зарецької та інших, а також І.Г.Ахметова, Т.Боголіб, Н.Губерського, Л.Карамушки, І.Качарян, В.Кременя та інших.

Зміна правил і умов функціонування ЗВО, в тому числі закладів фахової перед вищої освіти, потребує внесення змін в діяльність ЗВО, в управління їх розвитком, в визначення напрямків підвищення результативності та ефективності діяльності.

Заклади фахової перед вищої освіти на сьогодні є учасниками ринку освітньої діяльності, в якості суб'єктів якого на ньому виступають окремі особи , групи осіб, навчальні заклади, фізичні та юридичні особи, виробники освітніх послуг, держава, яка проводить освітню політику і виконує функції регулювання ринку.

Освітня діяльність, будучи одним із видів економічної діяльності, передбачає створення освітнього продукту, як результату перетворення основних факторів виробництва, а саме: праці, землі і капіталу.

До складу економічного ресурсу «праця» включається процес, який відбувається між викладачем і студентом під час навчання і виховання, перш за все, праця викладача, інших суб'єктів системи управління ЗВО, а також праця тих, хто навчається, їх зусилля по досягненню результативності освітньої діяльності та мотивація і само мотивація до навчання.

Ще одним фактором освітнього виробництва є земля як економічна категорія. Земля використовується для розміщення навчальних будівель, споруд, житла для викладачів і студентів, спортивних об'єктів, транспортної інфраструктури, зон відпочинку, тощо, слугує для розвитку людського капіталу, суспільному та індивідуальному благу.

В якості капіталу, матеріальної і нематеріальної його груп, для забезпечення функціонування ЗВО виступають різні матеріально-речові засоби, які необхідні для забезпечення освітньо-виховного процесу.

Особливе місце серед факторів, які забезпечують результативність і ефективність діяльності по наданню освітніх послуг займає управління, ефективно діюча система управління навчальним закладом.

Освітній продукт, як результат перетворення факторів виробництва в економічні блага, корисні для людини і суспільства, поділяється на такі види:

- освітня послуга;
- засоби передачі знань;
- компетентності.

При визначенні складових елементів системи управління конкретним закладом ЗВО потрібно враховувати специфічність надання освітніх послуг, які полягають у нематеріальності, неможливості їх відчуті до моменту придбання, їх неможливо відділити від суб'єктів, які їх надають, ці послуги неможливо зберегти, попередньо заготовити, зберігати в очікуванні підвищення попиту на них, також надання освітніх послуг в часовому вимірі відбувається не ментально, а протягом тривалого часу, якість освітніх послуг може бути

оціненою через певний час, у ході реалізації компетенцій, знань, вмінь і навичок випускника-спеціаліста в практичній господарській діяльності.

Другим видом освітніх продуктів виступають засоби передачі знань. Освітній процес забезпечується трансляцією знань, їх створенням, формуванням контингенту викладачів та студентів під конкретні спеціальності ЗВО. Засоби передачі знань створюються і постійно оновлюються викладачами в процесі навчально-виховної діяльності, забезпечуючи за їх допомогою передачу знань студентам в процесі їх організованої освітньої діяльності та самоосвіти.

Компетентності, як третій вид освітніх продуктів, являють собою сформовані у випускника ЗВО здатності до ефективної діяльності в якості фахівця конкретної організації.

Головними орієнтирами розвитку держави, покращення добробуту людей є підвищення результативності та ефективності управління діяльністю ЗВО з метою забезпечення можливостей для впровадження інновацій та формування економічної стійкості.

Ефективність управління діяльністю ЗВО залежить від низки чинників, а саме від дії чинників зовнішнього і внутрішнього середовища ЗВО. До чинників зовнішнього середовища ЗВО, на думку дослідників, відносяться державне управління, ринкові умови діяльності, геополітичне становище, міжнародне співробітництво, ведення військових дій, рівень бандитизму і тероризму, соціокультурні умови та демографічні умови. До чинників внутрішнього середовища діяльності ЗВО відносять економічні (джерела фінансування, науково-технічна база, інноваційна діяльність ЗВО) та соціальні чинники (система заохочення працівників ЗВО та рівень соціальної захищеності, рівень компетентностей працівників ЗВО та його керівництва, позитивний психологічний клімат у трудовому колективі). Особливу роль у забезпечення ефективності діяльності та управління ЗВО відіграє якість освітнього середовища, що охоплює систему організованих педагогічних впливів і процесів, соціальних зв'язків і різних видів міжособистісної взаємодії, а також засобів комунікації і інформації, що виконують освітню роль. Освітнє середовище набуває вагомое значення для активного залучення студентів як суб'єктів освітнього процесу,

забезпечення сприятливих умов для задоволення і розвитку їхніх потреб та інтересів, розвитку партнерських, довірливих взаємин адміністрації, педагогічних працівників і студентів у закладах фахової перед вищої освіти.

Особливе значення в організації управління в ЗВО відводиться визначенню процедур та методик оцінювання рівня ефективності управління в ЗВО, а саме – вибору концепції ефективності управління, до яких відносять:

-цільову концепцію ефективності управління(діяльність організації спрямована на досягнення певних цілей, а ефективність управління характеризує ступінь досягнення поставлених цілей);

-функціональну концепцію ефективності управління і функціонування управлінського персоналу (ефективність управління характеризує співставлення результатів і витрат самої системи управління);

-концепцію ефективності управління на основі досягнення балансу інтересів (діяльність організації спрямована на задоволення очікувань, сподівань (інтересів) і потреб усіх індивідуумів та груп, що взаємодіють в організації та з організацією. Ця концепція акцентує увагу на відносній важливості різних групових та індивідуальних інтересів в організації);

- системну концепцію ефективності управління (концепція, згідно якої на результати діяльності організації впливають як внутрішні чинники так і чинники зовнішнього середовища, а ефективність управління характеризує ступінь адаптації організації до свого оточення);

-концепцію ефективності управління, що інтегрально реалізує алгоритм стратегічного управління починаючи з планування та закінчуючи моніторингом (збалансована система показників (BSC), яка дає змогу розглядати місію та загальну стратегію ЗВО через систему чітко поставлених цілей та завдань, а також показників, що визначають ступінь досягнення цих цілей).

До основних напрямків підвищення ефективності діяльності і управління в ЗВО в умовах змінюваних вищеперерахованих чинників можна віднести:

- вдосконалення системи моніторингу ринку,
- реконструкція системи управління ЗВО,

- зміни та вдосконалення системи фінансового забезпечення діяльності ЗВО[2, с.157].

- застосування системи контролінгу в управлінні ЗВО,

- застосування концепції управління проектами,

- розвиток партнерства викладачів і студентів шляхом використання сучасних навчально-виховних технологій,

- переосмислення і уточнення сутності та природи освітнього продукту ЗВО,

- посилення співпраці з бізнесом, регіональними та державними органами управління ЗВО,

- створення спеціальних структур по підбору кадрів з числа студентів для потреб ринку праці ,

- вдосконалення комунікативної діяльності [1,с.276].

Таким чином, розвиток ЗВО, вдосконалення управління в них є актуальною умовою безпеки країни, розвитку держави і суспільства. Ефективність діяльності ЗВО залежить від дотримання цільової орієнтованості щодо досягнення результатів освітньої діяльності шляхом забезпечення органічного співвідношення між ресурсами і можливостями ЗВО.

Література

1.Денисенко М.П.,Бобровник А.В. Конкурентна політика вищого навчального закладу.К.:Вісник КНУТД, спецвипуск, серія «Економічні науки»,2017, с.272-279.

2.Сумбаєва Л.П. Сучасний стан розвитку коледжів в Україні та їх фінансування. К.:Вчені записки Університету «Крок», №2, 2019, с.153-158.